

Nr 184.

Av herr **Lundell m. fl.**, om *ändrade bestämmelser rörande upphandling av lantbruksprodukter för statens behov.*

Genom Kungl. Maj:ts cirkulär av den 12 december 1930 (nr 426) har föreskrivits, att vid upphandling för statens behov det företräde för svensk vara, varom stadgas i kungl. förordningen av den 16 januari 1920, även skall gälla vid upphandling av lantbruksprodukter eller därav framställda varor. Ävenledes har genom Kungl. Maj:ts cirkulär av samma dag (nr 427) föreskrivits, att länsstyrelserna, en var inom sitt förvaltningsområde, skola genom hänvändelse till kommunala myndigheter, landstings förvaltningsutskott och enskilda inrättningar av allmänna betydelse fästa uppmärksamheten å vikten av, att jämväl dessa vid upphandling av lantbruksprodukter eller därav framställda varor lämna företräde åt svensk vara. Det är att antaga, att ifrågakvarande åtgärder skola i sin mån befrämja avsättningen av svenska jordbruksprodukter.

I ett par hänseenden synas emellertid gällande bestämmelser angående upphandling för statens behov, evad dessa bestämmelser avse upphandling av lantbruksprodukter, böra förändras för att jordbrukarna ej skola missgynnas vid denna upphandling.

De infordrade anbuden vid ifrågakvarande inköp avse i regel så stora partier, att leveranserna icke kunna fullgöras av enskilda jordbrukare, utan blir det i allmänhet endast affärsmän, som få hand om dessa. När dessa mellanhänder i sin ordning göra uppköpen hos jordbrukarna, kunna de med nuvarande svårigheter vid jordbruksprodukternas avsättning oskäligt trycka inköpsprisen, varför en allt för ringa del av likviderna för ifrågakvarande leveranser komma de direkta producenterna tillgodo. Såsom exempel kan anföras, att en affärsmän som erhållit leveranser till ett regemente för ett pris av 7 kronor 25 öre per deciton hö, 3 kronor 6 öre per deciton halm och 10 kronor 32 öre per deciton havre icke betalar jordbrukarna mera än respektive 5 kronor, 2 kronor 40 öre och 8 à 9 kronor per deciton för dessa varuslag.

Enär dylika mellanhandsvinster synas vara oskäligt stora, måste det be-

traktas såsom ett önskemål, att inköpsförfarandet ändras så, att jordbrukarna själva i största möjliga omfattning kunna direkt erhålla ifrågavarande leveranser utan anlita det av onödiga mellanhänder. För vinnandet av detta syftemål böra leveranserna uppdelas i smärre poster samt företrädesrätt vid anbuds antagande lämnas producenterna själva eller av dessa bildade försäljningsorganisationer.

Genom kungl. brev av den 10 december 1926 och 29 augusti 1930 har beträffande upphandling av hö, halm och potatis till truppförband i Norrland medgivits, att dylika uppköp må företagas genom uppgörelse under hand med vederbörande producenter, dock under sådana villkor beträffande fordringarna å de levererade varorna, deras pris, leveranstid etc. som äro fullt betryggande. Härigenom har det blivit möjligt för producenterna själva att direkt åtaga sig dylika leveranser och synes samma eller liknande förfarande böra tillämpas över hela landet vid upphandling av lantbruksprodukter för statens behov.

Av en genom lantbruksstyrelsen gjord utredning beträffande åtgärder för ökad användning av svenska lantbruksprodukter vid allmänna inrättningar m. m. (Statens offentliga utredningar 1930:10) framgår det bland annat, att smör i mycket ringa omfattning uppköpes av dessa inrättningar, vilka däremot i stället använda stora kvantiteter margarin. Av en i utredningen gjord sammanställning framgår det sålunda, att av margarin konsumerades vid vissa undersökta inrättningar en kvantitet av 1,566 ton, av smör endast 397 ton, d. v. s. margarinförbrukningen var i runt tal 4 gånger större än förbrukningen av smör.

Enär margarin väsentligen tillverkas av importerade råvaror, synes det vara riktigt, att den företrädesrätt för svenska lantbruksprodukter, som enligt förenämnda kungl. cirkulär bör gälla vid upphandling för statens behov, också kommer smöret tillgodo, så att detta vid de allmänna inrättningarna i största möjliga omfattning användes i stället för margarin.

Möjligheterna att utvidga landets brödsädesproduktion äro som bekant strängt begränsade, varför jordbruket i väsentlig grad är hänvisat till en utvidgad animalisk produktion för vinnande av avsättning av jordens avkastning. Det synes därför även vara skäligt, att de allmänna inrättningarna i sin mån underlätta avsättningen av dessa animaliska produkter. Detta är så mycket angelägnare, därför att konkurrensen på våra exportmarknader för animaliska produkter, särskilt smör, undan för undan skärpes på grund av stark ökning av produktionen i de exporterande länderna.

På grund av vad som sålunda anförts få vi hemställa

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att gällande bestämmelser vid upphandling för statens behov måtte förändras, så att leveranserna av lantbruksprodukter till de

allmänna inrättningarna må i största möjliga omfattning kunna övertagas direkt av producenterna själva eller av dessa bildade organisationer samt att smör i större utsträckning kommer till användning vid dessa inrättningar i stället för margarin.

Stockholm den 21 januari 1931.

Ernst Lundell.

N. Gabrielsson.

K. J. Gustafsson.

Fritiof Gustafson.

Israel Lagerfelt.

Carl Bengtsson.

J. B. Johansson.
